

Opinie - Als de zon een goede belegging wordt (5.5.12)

Freya Van den Bossche en Johan Vande Lanotte vergissen zich van vijand, schrijft TOM DE MEESTER. Niet de gemeenten, maar de subsidies van zonne-energie van de Vlaamse regering waarvan de bedrijven meest profiteren, liggen aan de basis van de hoge distributietarieven.

Na Electrabel ligt nu ook distributienetbeheerder Eandis zwaar onder vuur. Eandis-voorzitter Geert Versnick (Open VLD) waarschuwde onlangs dat de distributienetprijzen in 2015 – na de blokkering van drie jaar, die de federale regering heeft opgelegd – weleens fors zouden kunnen stijgen.

Vlaams minister van Energie Freya Van den Bossche en federaal vicepremier Johan Vande Lanotte (beide SP.A) haalden daarop hard uit en schoten – terecht – met scherp op de 'royale vergoedingen' van Eandis en de sponsoring van voetballoges en evenementen als Waregem Koerse (DS 3 mei).

Maar Van den Bossche en Vande Lanotte willen ook snoeien in de dividenden die Eandis uitkeert aan zijn aandeelhouders, de Vlaamse gemeenten. En dat is géén goede zaak.

De gemeenten zitten nu al bijzonder slecht bij kas. Bijna driekwart van de Vlaamse gemeenten zal dit jaar in het rood eindigen. Hun gezamenlijke schuldenberg is vorig jaar – onder meer door de financiële crisis – opgelopen van 63 naar 289 miljoen euro. Het voorstel om de energie-dividenden terug te schroeven van 6,5 naar 5,5 procent zou nog eens 38 miljoen euro wegsnoeien uit de stadsbegrotingen. Dat is niet meteen een schoolvoorbeeld van goed bestuur. Want minder inkomsten voor de gemeenten impliceren nieuwe taken en hogere gemeentebelastingen. Daar wordt de consument niet bepaald beter van.

Graaiende gigant

Van den Bossche en Vande Lanotte vergissen zich bovendien van vijand. De gemeenten hebben namelijk al fors ingeleverd. Vóór de liberalisering haalden de Vlaamse gemeenten nog 541 miljoen euro inkomsten uit energie-dividenden. Vandaag is dat drastisch herleid tot 229 miljoen. De liberalisering van de energiemarkt in 2003 heeft niet alleen de energiefacturen van de gezinnen duurder gemaakt, maar heeft ook veel gemeenten financieel drooggelegd. Stadsbesturen zagen zich 310 miljoen euro inkomsten door de neus geboord, terwijl Electrabel en co ondertussen wel hun winsten verdubbelden. Het grote graaien zit bij de energiegiganten, niet bij de gemeenten.

Het klopt natuurlijk dat de distributienetkosten veel te hoog zijn. Een gemiddeld gezin betaalt vandaag maar liefst 95 euro méér distributienetkosten dan twee jaar geleden. Maar dat is niet de schuld van de gemeenten, wel van het groenestroombeleid van de Vlaamse regering. Freya Van den Bossche zou er dus beter aan doen de hand in eigen boezem te steken. Niet de energie-dividenden voor Gent of Antwerpen, maar de torenhoge subsidies voor zonne-energie doen de netkosten exploderen. In 2006 kregen zonnepanelen 827.000 euro subsidie. Dit jaar loopt de factuur al op tot 482 miljoen euro. Voor alle duidelijkheid: dat is maal vijfhonderd! Van die totale subsidiekosten wordt 293 miljoen euro zomaar doorgerekend aan de gezinnen. Dat is niet de schuld van de gemeentes, maar een politieke beslissing van de Vlaamse regering.

De helft van alle subsidies gaat niet naar Jan Modaal, maar naar grootschalige zonneparken van multinationals en investeringsfondsen. Zonnestroom is een lucratieve belegging. De bank- en verzekeringsgroep ING bouwde verschillende megaparken en krijgt daarvoor bijna 19 miljoen euro subsidie per jaar. Op kosten van de consument. Een multinational als Katoen Natie graait 13 miljoen euro uit de kas. Bouwgroep Machiels bouwde in Limburg vier zonnepanelenparken en strijkt daarvoor jaarlijks 7 miljoen euro op. De baggerfirma's Deme en Jan De Nul bouwen op een afgedankt gipsstort in Zelzate het grootste zonnepark van de Benelux. Subsidiekosten: 4,2 miljoen euro per jaar. Dat gezinnen subsidies krijgen voor zonnepanelen, is een goede zaak.

Maar de stroomfactuur van álle consumenten verhogen om de groene winsten van multinationals als Ikea of financiële beleggingsfondsen als Solar Finance te sponsoren, dat is fundamenteel onrechtvaardig.

Zoals in Wallonië

Minister Van den Bossche werkt aan een nieuw systeem van subsidies voor zonnepanelen, dat 'dynamischer' moet worden en oversubsidiëring in de toekomst moet vermijden. Helaas, het nieuwe systeem geldt alleen voor nieuwe installaties, niet voor bestaande zonnepanelenparken. Daaraan raken zou immers 'tot rechtsonzekerheid leiden', aldus minister Van den Bossche. Maar is dat geen kwestie van keuzes maken? In naam van de 'rechtszekerheid' blijven megazonneparken nog twintig jaar lang aan het geldinfuus hangen, op kosten van de consument.

Het kan nochtans anders. Bescherm de subsidies voor gezinnen, maar pak de oversubsidiëring van grote zonnepanelenparken van bedrijven aan. Haal de kosten voor groene stroom uit de distributienettarieven, zoals in Wallonië. En stuur de rekening naar Electrabel. Waarom zou je de gezinnen op kosten jagen, als Electrabel jaarlijks 1,2 miljard euro onterechte woekerwinsten maakt?

Tom De Meester
Energiespecialist van de PVDA

Dit opiniestuk verscheen eerder in De Standaard van 4 mei 2012.
